

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII
AL REPUBLICII MOLDOVA

CENTRUL
DE SĂNĂTATE PUBLICĂ
EDINEȚ

МИНИСТЕРСТВО ЗДРАВООХРАНЕНИЯ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

ЦЕНТР
ОБЩЕСТВЕННОГО ЗДОРОВЬЯ
ЕДИНЕЦ

Str. Pușkin 16, MD- 4600, or Edineț, Tel/Fax +373 (246) 2-39-66
email: cmpedin@mtc-ed.md, cmpedinet@mednet.md www.cmpedinet.md

Nr. _____
La nr. _____ din _____

Primăria _____
Primarului
dlui _____

„Cu privire la unele probleme stringente
pentru sănătatea publică în raionul Edineț”

La etapa actuală o problemă prioritară pentru Serviciul de Sănătate Publică este studierea și evaluarea sănătății populației și a factorilor ce o determină. Rezultatele studiului au demonstrat că în ultima perioadă în raionul Edineț se manifestă o tendință de înrăutățire a stării sănătății populației.

Demografia raionului se caracterizează printr-o natalitate joasă, manifestînd o tendință de scădere. Aceeași tendință o are și indicele sporului natural. Mai pronunțat au avut loc aceste schimbări în ultimele două decenii.

**Tab.1 Natalitatea, mortalitatea și sporul natural al populației
la 1000 locuitori în raionul Edineț aa 1991-2009**

Anii	Natalitatea	Mortalitatea	Sporul natural	Mortalitatea infantilă
1991	13,4	13,1	0,3	17,7
1992	13,3	12,0	1,3	14,0
1993	13,4	13,1	0,3	13,7
1994	11,3	14,0	-2,7	12,1
1995	11,5	13,7	-2,2	23,2
1996	11,9	14,6	-2,7	18,9
1997	10,4	15,1	-4,7	14,2
1998	9,7	13,8	-4,1	19,0
1999	9,4	14,6	-5,2	18,1
2000	8,6	14,3	-5,7	12,7
2001	8,5	13,6	-5,1	16,4
2002	8,8	14,0	-5,2	6,7

2003	8,9	15,8	-6,9	14,1
2004	9,2	15,6	-6,4	11,2
2005	9,3	15,9	-6,6	8,7
2006	9,5	15,4	-5,9	19,8
2007	8,3	15,4	-7,1	18,2
2008	10,1	14,6	-4,5	9,4
2009	9,6	15,6	-6,0	5,0

**Tab.nr 2 Natalitatea, mortalitatea și sporul natural al populației
R.Moldova la 1000 locuitori**

Anii	Natalitatea	Mortalitatea	Sporul natural	Mortalitatea infantilă
1990	17,7	9,7	8	19,0
1996	13,0	12,2	0,8	21,2
2000	10,2	11,3	-1,1	18,3
2001	10,0	11,0	-1,0	16,3
2002	9,9	11,6	-1,7	14,7
2003	10,1	11,9	-1,8	14,4
2004	10,6	11,6	-1,0	12,2
2005	10,5	12,4	-1,9	12,4
2006	10,5	12,0	-1,5	11,8
2007	9,0	15,6	-6,6	11,3
2008	10,1	14,5	-4,4	12,1
2009	9,4	15,2	-5,8	12,1

Reducerea esențială a natalității și creșterea indicilor mortalității a redus sporul natural al populației pînă la 7,1-6,0 la 1000 populație, ceea ce nu asigură reproducerea populației. Mai insuficienți sunt indicii demografici în sectoarele Ruseni, unde natalitatea în anii 2006 și 2007 a constituit corespunzător 7,4 și 3,8 la 1000 populație, mortalitatea generală 21,2 și 22,1‰, iar sporul natural avînd o valoare negativă de -13,8 și -18,3‰.

În R.Moldova în acești ani natalitatea a constituit 10,5 și 9,0, mortalitatea generală 12,0 și 15,6 iar sporul natural respectiv – 1,5 și - 6,6 la 1000 populație.

În sectorul Zăbriceni:

- natalitatea în anul 2006 – 7,7; a. 2007 – 7,5; a.2008 – 6,0 și a.2009 – 4,8‰
- mortalitatea generală a.2006 -22,5; a.2007 – 20,8; a.2008 – 18,8 și a.2009 – 24,9‰
- sporul natural a.2006 –(-14,8); a.2007-(-13,3); a.2008-(-12,8); a.2009-(-20,1)‰

Sectorul Brînzeni:

- natalitatea în a.2006–8,1; a. 2007 –8, 7; a.2008 – 7,1 și a.2009 – 6,8‰
- mortalitatea generală a.2006 -18,3; a.2007 – 15,1; a.2008 – 20,9 și a.2009 – 20,4‰

- sporul natural a.2006-(-10,1); a.2007-(-6,4); a.2008-(-13,8); a.2009-(-13,6)
Puțin mai favorabili sunt indicii demografici în sectoarele Edineț, Cupcini, Cuconești și Fetești

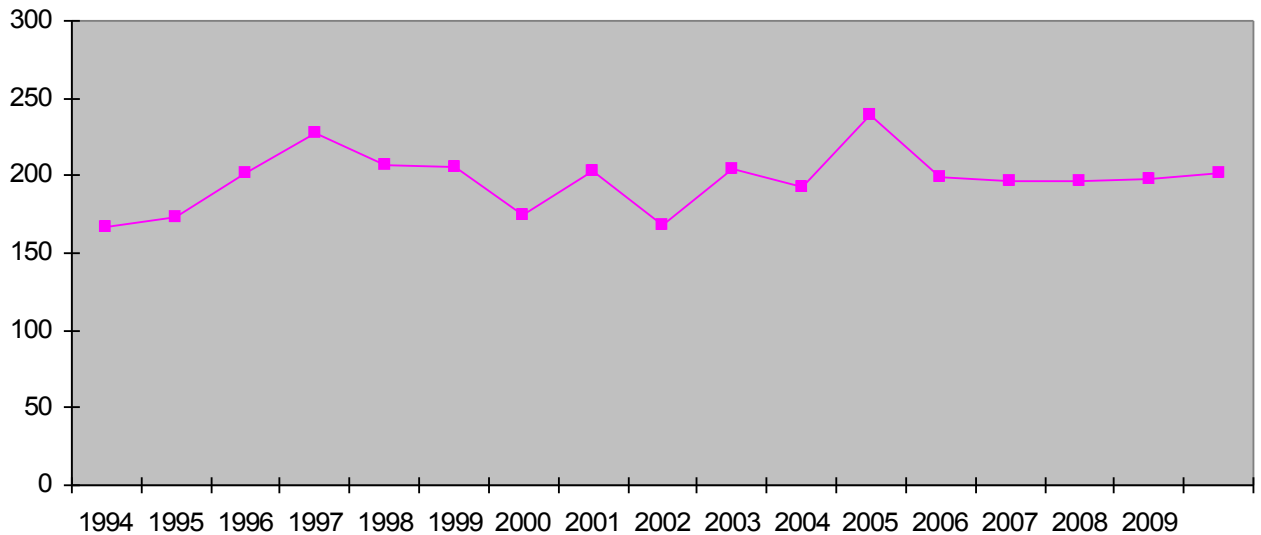

Fig.1 Incidența prin morbiditatea generală a populației
raionului Edineț la 1000 populație
pe anii 1994-2009

Mai înalt nivel al morbidității a fost înregistrat în anii 1997 și 2005 corespunzător 277,4 și 239,4 la 1000 populație. Nivel mai jos al morbidității a fost în anii 1994, 1995 și 2002 – corespunzător 166,3; 173,3 și 167,7 la 1000 locuitori. Nivel înalt al morbidității a fost înregistrat în localitățile din sectorul Edineț și diferă de la 164,1 până la 450,6 la 1000 populație și s.Ruseni cu o tendință de creștere de la 207,9 în a.1994 până la 368,4 la 1000 populație în a.2007.

Morbiditatea neinfecțioasă

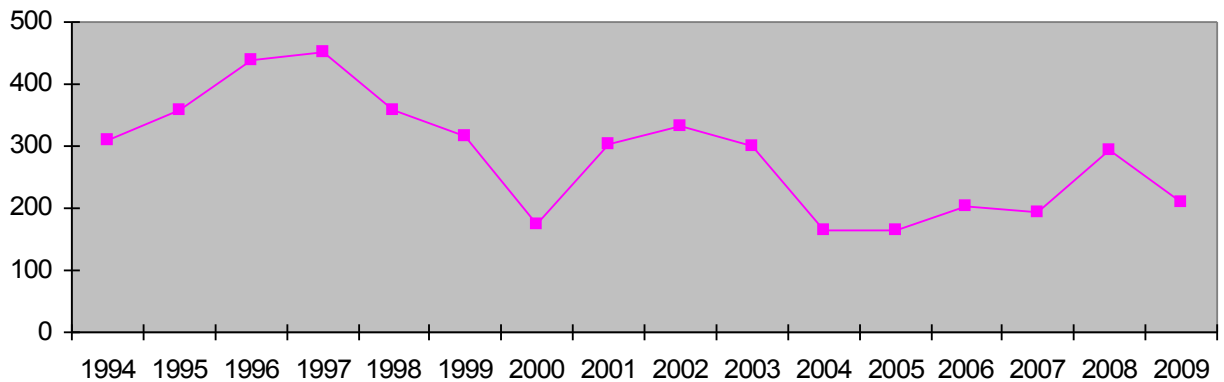

Fig.2 Incidența prin morbiditatea generală a sporit de la 166,3 la 1000 populație în a.1994 pînă la 208,4 la la 1000 populație în a.2009

Fig.3 Incidența prin morbiditatea generală în sectorul Ruseni pe anii 1994–2007

Analiza morbidității în diverse contingente de vîrstă a constatat că cel mai înalt nivel se înregistrează la copii și constituie în mediu 235,3 la 100 copii, comparativ cu 134,8 la adulți și 158,1 în mediu pe raion. Așadar circa 63,5% din morbiditatea generală este pe seama copiilor, și care are o tendință de creștere de la 219,8 în a.1994 pînă la 403,8 la 1000 populație în a.2009. (fig.4)

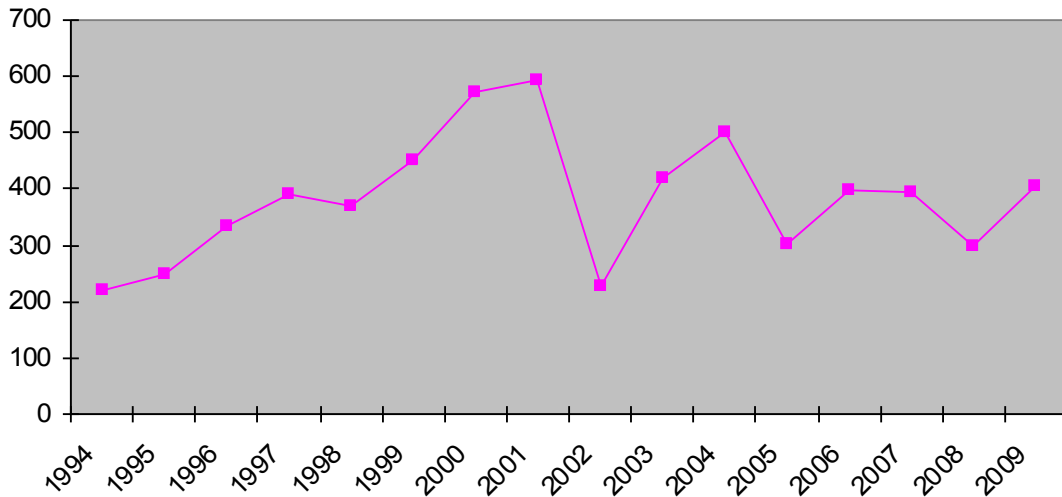

Fig.4 Dinamica morbidității generale la copii în raionul Edineț pe aa.1994-2009

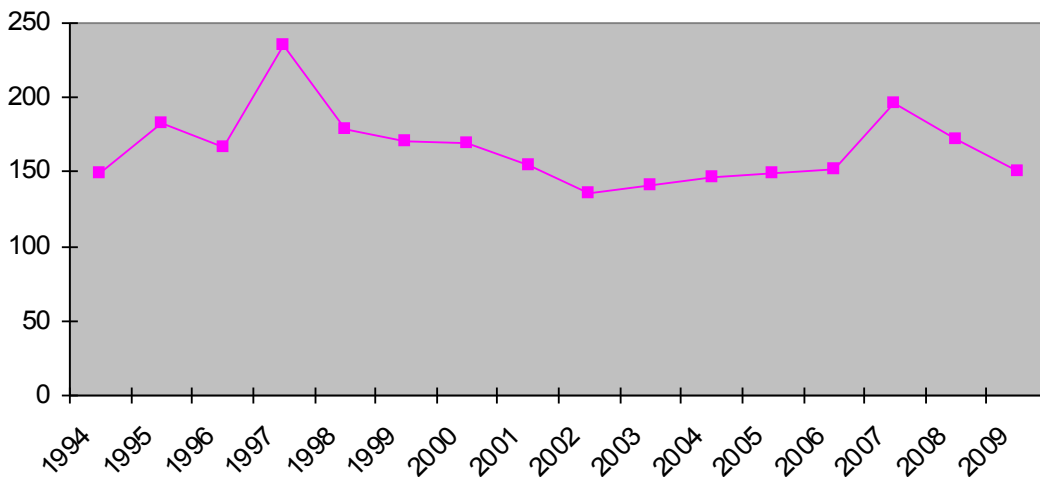

Fig.5 Dinamica morbidității generale la adulți în raionul Edineț pe aa.1994-2009

În structura morbidității generale predomină morbiditatea aparatului respirator ponderea căreia constituie în medie pe 15 ani 62,2%, apoi bolile aparatului urogenital – 13,8%, bolile aparatului cardiovascular – 12,8%, sistemul digestiv – 9,9%, tumori – 2,9%, sistemul nervos – 1,1%, anomalii congenitale – 0,5%, restul revine celorlalte maladii.

Pentru încălcările depistate pe parcursul anului 2009 au fost suspendate instituții preuniversitare, clase și grădinițe, inclusiv: Liceul „M.Sadoveanu” or.Cupcini, liceul „M.Eminescu” or.Edineț, gimnaziul Terebna, Liceul teoretic Gordinești, Trinca, etc. Au fost suspuse contravențiilor administrative persoane cu funcții de răspundere: Directorul gimnaziului Parcova dna Marcelina Sandu, directorul grădiniței s.Viișoara, dna Vera Galamiga, directorul grădiniței s.Stolniceni, dna Eugenia Calmir.

La cantinele instituțiilor preuniversitare și preșcolare din s.Ruseni, Hlinaia, Fetești, Bădragii Noi, Constantinovca, Corpaci, Chetroșica-Nouă, utilajul tehnologic și frigorific este învechit și uzat. Nu sunt asigurați suficient cu utilaj termic.

Nivelul morbidității prin maladiile aparatului respirator la elevi în anul 2009 este în creștere constituind 87,5%, comparativ cu anul 2008 – 68,5%.

În perioada anului 2009, conform investigațiilor instrumentale 7 instituții preuniversitare gimnaziul Hincăuți, Cepeleuți, Parcova, Târnova, Corpaci, liceul Gordinești și 9 instituții preșcolare (Corpaci, Hlinaia, Cuconești, Burlănești, Hincăuți, Badragii Noi, Rotunda, Târnova și Parcova, nu sau respectat parametrii microclimei, ultimii alcătuind 15-16°, față de normele admisibile.

Din cauza temperaturii joase a fost suspendată activitatea liceului teoretic Gordinești, Colegiului de Zootehnie și medicină veterinară Brătușeni, liceul „M.Eminescu”, gimnaziul Gașpar. În anul 2009 s-a înaintat plan-sarcină pentru remedierea situației din teren pentru 12 instituții preșcolare și preuniversitare.

Sunt constatate cazuri când geamurile nu dispun de al doilea rând de sticlă în ȘM Ruseni, gim.Constantinovca, Corpaci.

În majoritatea instituțiilor preșcolare nu sunt create condiții de călire a copiilor prin băi de aer și proceduri cu apă. Au fost deteriorate piscinele existente din grădinița s.Parcova, gimnaziul internat Cupcini.

S-a înregistrat o creștere neînsemnată a nivelului morbidității prin maladiile sistemului ocular și anexelor sale, constituind în anul 2008 – 30,9% și 32,3% în anul 2009.

Creșterea morbidității prin maladiile aparatului ocular și anexelor sale a fost influențată de nivelul scăzut al iluminatului artificial în sălile de studiu, lipsa rezervelor necesare de lămpi, aranjarea incorectă a mobilierului școlar față de lumina de zi. Adesea nu se respectă distanța dintre primul rând de bănci și tablă. Este fără control vizionarea emisiunilor televizate.

Cele menționate au fost constatate în instituțiile preuniversitare din s.Fântâna Albă, Onești, Hancăuți, Parcova, Chetroșica-Nouă. Pentru înlăturarea neajunsurilor cu remedierea situației din teren pentru obiectele menționate sau înaintat propuneri în planurile sarcină.

Nivelul morbidității sporite al aparatului vizual și anexelor sale s-a înregistrat în următoarele instituții preuniversitare, liceul „V.Suhomlinschii” – 62,9%, liceul „Pan Halipa” – 62,8%; liceul „M.Sadoveanu” or.Cupcini – 74,5%; liceul „S.Covalevschii” – 71,8%; liceul „D.Cantemir” – 79,7%,

gimnaziul s.Goleni – 59,4%, gimnaziul inetrnat or.Cupcini – 63,8%; gimnaziul Stolniceni – 48,4%, media pe raion fiind 32,3%.

Creșterea nivelului morbidității s-a determinat și la maladiile sistemului nervos, care în anul 2008 a alcătuit 24,0% majorându-se în anul 2009 până la 29.4%. Aici pot fi menționate: ȘM nr.1 or.Edineț – 41,3%, liceul s.Brătușeni cu 40,3%, liceul teoretic Zăbriceni – 38,2%, liceul „S.Covalevschii” – 32,7%, liceul teoretic Fetești – 30,6%, media pe raion fiind 29,2%.

Morbiditatea cu incapacitatea temporală de muncă estimată pe 19 unități economice agricole (813 angajați inclusiv 281 femei) atît după cazuri, cît și după zilele incapabile de muncă pe ultimii ani este la o treaptă scăzută (clasificarea E.L Notkin) mai jos sau la nivelul mediei raionale, republicane.

În același timp pe parcursul ultimilor ani în agricultură se observă o tendință de sporire lentă a morbidității incapabile de muncă în special a bolilor aparatului cardiovascular, respirator, digestiv, osteomuscular.

Tabelul 1. Morbiditatea cu incapacitatea temporală de muncă în sectorul agrar al raionului

Nr. d/o	Anii Indicatorii	Anii					
		2004	2005	2006	2007	2008	2009
1.	Cazuri la 100 angajați	7,1	16,7	18,3	53,2	31,63	32,96
1.1	Inclusiv femei	6,6	16,4	22,5	62,3	26,9	49,11
2.	Zile incapabile de muncă la 100 angajați	110,5	338,5	386,7	903,1	629,45	633,09
2.1	Inclusiv femei	100,2	310,7	484,5	1065,1	485,8	979,72
3.	Durata medie a unui caz	15,5	20,3	21,4	16,9	19,9	19,2

În structura morbidității predomină îmbolnăvirile aparatului circular 22,4% , respirator 16,1%, osteomuscular 12,3%, digestiv 10,8% și cu părere de rău traumele care se pot evita 5,9%. Morbiditatea este susținută de factorii mediului ocupațional – suprasolicitări de eforturi fizice, factorul atmosferic – climateric, zgomot, vibrația mașinilor, aparatul agricol învechit, curenți de aer rece, pulberi, agrochimicale etc. procesele grele de reparație a mașinilor agricole nu este mecanizat, se petrec maximal manual, sub cerul liber, mecanizatorii fiind dotați insuficient cu echipamentul de protecție individuală și alimentația caldă în majoritatea gospodăriilor din localitățile Cuconești, Onești, Brânzeni, Viișoara, Fetești, Trinca, Rotunda, Hincăuți, Hancăuți, Parcova, Șofrâncani, Ruseni, etc, nu este organizată.

Baza materialo-tehnică de producere agricolă este insuficientă, nu se întreprind măsuri de construcție sau de restabilire a obiectivelor și practic se folosește numai fațaria la depozitul de cereale atît pentru deservirea mașinilor agricole cît și pentru prelucrarea primară a recoltei: (SRL „VremVal-Agro”, „Agrodomeniu”, „Ramoreta”, „Damansacrist”, „Edicol-Prim”, „Fevat-Com”, „Sifon”, „Vatrom-Agro”, „Agrotomaz”, „Cărpineanu”, „Parcovianca”,

„Devotament”, „Bucovineanca”, etc. În multe gospodării noi formate (SRL „Ciocănel-Agro”, „Bobuțac T”, „Lactoprut”, „Vigamol-Agro”, „Purplant MDV”, „Țentiu L”, etc, lipsește și fațaria pentru activitatea menționată, mașinile, aparatul agricol fiind dat la parcare, deservirea tehnică la domiciliul mecanizatorilor în zonele rezidențiale cu neglijarea zonei sanitare, legislației în vigoare.

Paralel cu aceasta sunt deteriorate și sau demolat și încăperile de menire socio-igienică în special a vestierilor, blocurilor alimentare, saloanelor de relaxare, etc, iar acolo unde au mai rămas se folosesc în alte scopuri (depozite materiale, încăperi administrative-Colegiul de Medicină Veterinară, SRL „Damanscrit”, „Albior”, „Bucovineanca”, „Ramoreta”, „Bobuțac T”, „Pascari Iu”, „Țentiu L”, „Iarovizare”, „Viișoreanca”, etc.

În ultimii ani se observă o tendință de sporire a sarcinei pesticidice de la 0,3 kg/ha în a.2004 la 0,8 kg/ha în a.2009, în special a erbicidelor, fungicidelor atât în sectoarele colective (SRL „Reforma C.M”, „Agromilare”, „Sivion-Agro”, „Talicom-Lad”, „Vonaș ȘNV”, „Albenii Agro”, „Mere-Nord”, „Pomicult-Agro”, „Nicoy”, „Golserv”, etc, cât și în gospodăriile țărănești, (GȚ „Guțan Vitalii”, „Gherdivară Vasile”, „Liule Veceaslav”, „Scutari Victor”, „Scutari Ion”, „Ceolac G”, „Vasilcov ion”, etc. În același timp nu se întreprind măsuri de îmbunătățire a bazei materiale – tehnice de construire a depozitelor specializate, obiectivelor de utilizare a agrochimicalelor și în multe localități aparatul de lucru cu pesticide este rebut, intensiv poluiază mediul ambiant și se neglijează securitatea muncii.

Morbiditatea cu incapacitatea temporală este mai sporită în gospodăriile agricole de pe teritoriul primăriilor Brătușeni, Gașpar, Chetroșica Nouă, Stolniceni, Terebna, Edineț. Ruseni etc.

În același timp este de neînțeles situația în gospodăriile din teritoriul primăriilor Cuconești, Gordinești, Tîrnova, Trinca, Fetești, Burlănești, Badragii Noi, Rotunda, Hincauți, Hancăuți, Hlinaia, Viișoara, etc., în care lipsesc obiectivele de producere agricolă de deservire a mașinilor agricole și nu sunt condiții elementare de muncă și în același timp pe parcursul a mai multor ani nu se înregistrează cazuri de îmbolnăviri. Probabil că aici precum și la angajații cu ziua de muncă sunt lizate dreptul de a folosi certificatul concediului de boală, de deservire medicală, iar primăriile localităților, sindicatele de ramură din teritoriu au ocupat o poziție pasivă, de neamestic în interesul angajaților, neglijând legislația în vigoare.

Rămîne de dorit și problema deservirii medicale a angajaților din agricultură, chiar și a persoanelor ce dispun de polița de asigurare medicală, dispensarizarea lor, asanarea bolnavilor, evidența medicală a persoanelor ce activează cu factori nocivi, efectuarea măsurilor profilactice etc. În unele gospodării din teritoriul localităților Viișoara, Zăbriceni, Trinca, Tîrnova, Hincăuți, Hancăuți, Corpaci, Șofrîncani, Parcova, Goleni etc nu se organizează examinele medicale obligatorii a persoanelor ce activează în condiții nefavorabile de muncă și nu

sunt deplasați la seminarul raional pentru instruirea igienică pe programul minimului sanitar.

Conlucrarea în problemele date a primăriilor, instituțiilor medicale cu agenții economici agricoli din teritoriul este în majoritatea localităților insuficientă.

Morbiditatea populației prin maladiile infecțioase și parazitare.

Pe parcursul anilor 2006 – 2009 procesul epidemic la bolile diareice acute se caracterizează prin creșterea numărului de cazuri înregistrate la 100 000 locuitori, indicii variază de la 282,8 în a. 2006 până la 510,5 în a.2009. Indicii mai sporți față de nivelul mediu pe raion au fost în s.Viișoara – 1111,1; s.Corpaci – 829,1; or.Edineț – 718,4, s.Goleni – 668,8. s.Hlinaia – 613,5;

În anii 2007-2009 au fost înregistrate 3 izbucniri de toxiinfecție alimentară provocate de Salmonella enteritidis, una în restaurantul „Classic” a SRL „Nistor” or.Edineț și două în condiții casnice la nuntă în s.Constantinovca și s.Cuconești.

În procesul epidemiologic al acestor izbucniri au fost afectate 36 persoane. Cauzele izbucnirilor au fost următoarele: încălcările flagrante a cerințelor în menținerea regimului sanitaro-epidemiologic la întreprinderile de alimentație publică, nerespectarea cerințelor sanitaro-epidemiologice la păstrarea materiei prime, prelucrarea tehnică a bucatelor, angajarea în câmpul muncii a persoanelor fără susținerea examenului medical și igienic, etc.

Analiza datelor privind înregistrarea cazurilor de BDA pe vârste și contingente denotă, că în a.2009 a sporit față de a.2008 numărul cazurilor înregistrate la vârsta de 0-2 ani neorganizați și la 3-6 ani organizați și constituie 267 și 28 față de a.2009, față de 159 și 19 în a.2008.

Prin anchetarea epidemiologică a focarelor de BDA în mediu 68,5% din cele înregistrate, sa atestat că căile posibile de favorizare a infecției au fost 76,5%, calea alimentară (în pregătirea, folosirea și păstrarea produselor alimentare în condiții casnice) - 54,8%, nerespectarea igienei personale la alimentația nou născuților cu hrană naturală - 7,1%, nerespectarea igienei personale - 8,2%.

Dacă analizăm structura BDA după nasoforme în parte constatăm, că predomină enteritele acute determinate și nedeterminate cu 64,5%, urmate de salmonelle-37,9%, toxoinfecții alimentare-27,5%, dezinteria-1,1%.

În structura BDA determinate bacteriologic predomină flora patogenă-82,1%, salmonela-17,4%, dezinteria-0,5%. În etiologia salmonelozelor determinate bacteriologic predomină salmonela enteritidis-93,9%, apoi salmonela typhomoni-3,0% și salmonela newport-3,0%. În rezultatul anchetărilor epidemiologice a cazurilor de salmoneloză s-a constatat că în 93,7% persistă calea de infectare alimentară. Factorii de transmitere au fost carnea și produsele din carne (44,2%), produsele din lapte și pește (7,4%).

Pe parcursul ultimilor ani se constată o deminuire a incidenței prin tuberculoză, indicii variază de la 59,5 în a.2008 pînă la 56,8 în a.2009 față de 92,8 la 100 mii populație pe R.Moldova.

Ca prioritate în activitatea de profilaxie au fost măsurile de imunoprofilaxie a tuberculozei, practic activitatea specialiștilor CSP a fost axată în realizarea maximală a măsurilor de rigoare conform cerințelor Programului Național și teritorial de control și profilaxie a tuberculozei pentru anii 2006-2010. Analizând morbiditatea prin tuberculoză după sex observăm, că ponderea bărbaților constituie 80,7% a femeilor 19,2% din numărul total de cazuri. Ponderea bolnavilor de tuberculoză forme distructive din numărul total cu tuberculoză a aparatului respirator caz nou constituie 48% în anul 2009.

Morbiditatea prin HIV/SIDA în raionul Edineț în perioada ultimilor ani are o tendință de sporire de la 2,2% în anul 2007 pînă la 6,6, % la 100000 populație în a.2009 și este la un nivel mai jos ca pe R.Moldova care constituie 12,4% la (100000 locuitori). Infecția HIV/SIDA afectează persoane tinere cu vârste între 23-35 ani în 95,1% cazuri. În structura căilor de transmitere a infecției HIV în ultimii ani predomină calea sexuală 69,7%, urmată de utilizarea drogurilor intravenose 23,6%. Infecția HIV/SIDA afectează persoane de vîrsta reproductivă 20-39 ani în 80% cazuri. Pe parcursul ultimilor ani crește ponderea femeilor implicate în infecția HIV/SIDA și constituie 28,9%.

La moment în raion sunt oficial înregistrați 61 consumatori de droguri, din ei 19 consumatori UDI (utilizatori droguri intravenos). Din numărul persoanelor utilizatoare de droguri pe parcursul anului 2009 au fost investigate numai 8, ceea ce constituie 13,1%, restul ne fiind examinați din cauza aflării peste hotare, sau în instituții penitenciare. Pe parcursul anului 2009 în laboratorul HIV/SIDA au fost investigate 2541 persoane. Din 851 gravide aflate la evidență în prima perioadă a sarcinii ceea ce constituie 84,4%, persoane înainte de căsătorie 405 din 448 sau 90,4%. Din 82 persoane care se află la evidență cu tuberculoză 32 au fost investigate, ceea ce constituie 39,0%, din 47 persoane cu tuberculoză, cazuri primare au fost investigate 16 ceea ce constituie 34,0 din 37 femei trimise la avort nu au fost investigate nici una. Nu se examinează persoanele care se află la evidență cu tuberculoza la copii.

Pe parcursul a.2009 au fost înregistrate 2 specii de helminți la persoanele investigate: enterobioza și ascaridoza. Circa 68,2% din cazurile înregistrate au fost la copii sub 17 ani. Morbiditatea prin enterobioză este de 1057,4 comparativ cu R.Moldova 542,6 la 100 000 populație, prin ascaridoză constituie 124,6. Cele mai afectate instituții preșcolare au fost grădinița s.Buzdugeni – 10,3%, grădinița Nr.1 or.Cupcini – 10%, grădinița Viișoara – 8,3%, grădinița Gordinești – 8,7%, instituțiile școlare, gimnaziu s. Burlănești, liceul Zăbriceni, liceul „V. Suhomlinschii”.

Pe parcursul ultimilor 2 ani s-a atestat o sporire a morbidității prin HVB și HVC indicii variază de la 3,4 pînă la 4,8 la 100 mii populație prin HVC ceea ce este mai înalt ca indicele pe R.Moldova ce constituie 1,9 la 100 mii populație.

Pe parcursul a.2009 a fost înregistrată o majorare a cazurilor de gripă sezonieră față de a.2008 indicii variaza de la 12,5 la 100 000 în a.2008 pînă la 85,8 în a.2009. Infecțiile virale acute a căilor respiratorii superioare au sporit de la 3047,7 la 100 000 în a.2008 pînă la 5408,7 în a.2009.

Este de menționat faptul că pe parcursul a.2009 în raion au fost înregistrate 201 cazuri de gripă A (H1N1). În procesul epidemic au fost implicate 27 localități din raion. Cele mai afectate au fost localitățile or.Edineț 63 cazuri, or.Cupcini 22 cazuri, s.Brătușeni 24 cazuri. Au fost confirmate de laborator 52 cazuri, clinic 96 cazuri. Pe parcursul a.2009 a fost sistată exploatarea a 5 instituții de învățămînt integral și activitatea a 20 clase și grupe în diferite localități pe o perioadă de 7 zile. S-au pregătut și ascultat materialele la comisia extraordinară antiepidemică de sănătate publică, consiliul medical pe problema supravegherii gripei pandemice.

Un rol important ca măsură specifică de profilaxie, este vaccinarea contingentelor cu risc sporit de îmbolnăvire.

Cuprinderea cu vaccin a contingentelor este foarte anevoioasă. În raion au fost primite 10700 doze vaccin contra gripei pandemice. Sau vaccinat pînă la moment 9925 persoane ceea ce constituie 93,4%. Foarte lent este efectuată vaccinarea profesorilor, gravidelor, elevilor.

Una din problemele prioritare în domeniul ocrotirii sănătății populației, profilaxiei bolilor diareice și altor maladii cu factor hidric este problema legată de alimentația populației cu apă potabilă de calitate.

Analiza materialelor de supravegere denotă, că în raion se efectuează unele măsuri privind ameliorarea situației în alimentarea populației cu apă potabilă.

Măsuri respective sunt prevăzute în Programul de dezvoltare social-economică a localităților din raionul Edineț, pe perioada a.a.2005-2015, în cadrul Programului „Satul-Moldovenesc” și Programul raional de protecție a mediului, solubrizarea și amenajare a localităților”, aprobat prin Decizia Consiliului raional N8/8 din 14.02.2008.

S-au pregătit și ascultat materiale „Cu privire la situația epizootică și epidemiologică și măsurile de profilaxie a infecției cu virusul gripal A(H1N1) în raionul Edineț”, „Cu privire la situația și măsurile de prevenire și control a gripei provocate de virusul nou A(H1N1) în instituțiile de învățămînt”, „Privind organizarea campaniei de vaccinare a contingentelor cu risc sporit de îmbolnăvire cu vaccinul CANTGRIP”, la Comisia Extraordinară Antiepidemică de Sănătate Publică teritorială și la Consiliul Medical.

La unele apeducte anual se efectuează măsuri de reparație, amenajare și dezinfecție profilactică a apeductelor și fîntînilor publice.

Totodată, situația privind alimentația populației cu apă potabilă lasă mult de dorit. Majoritatea măsurilor prevăzute în Programul de dezvoltare social-economică a localităților din raion în cadrul Programului „Satul Moldovenesc”, și Programul raional de protecție a mediului, solubrizarea și amenajarea localităților din raion nu au fost realizate.

Din 56 apeducte aflate la supraveghere 50 sau 89,3% nu dispun de autorizație sanitară de funcționare. De mai mulți ani nu funcționează 25 sau 44,6% din apeducte și se mențin într-o stare sanitaro- tehnică nesatisfăcătoare. Foarte serioasă urmează a fi situația la apeductele satelor: Lopatnic, Hancăuți, Bleșteni, Rotunda, Cuconești, Gordinești, Fântâna Albă, Chetroșica Nouă, Constantinovca, Onești, CS Cepeleuți, CS Stolniceni, etc, la care nu sunt îngrădite și amenajate perimetrul de protecție sanitară cu regim sever în jurul sondelor arteziene, și rezervoarelor de apă curată, în zona acestora au acces persoane străine, se pasc păsări și animale. Pavilioanele deasupra sondelor arteziene sunt deteriorate, conductele de aducție a apei nu sunt înzestrate cu contoare, monometre și robinete pentru prelevarea probelor de apă pentru investigații de laborator. Majoritatea căminilor de control la conducta apeductelor sunt deteriorate, fără capace și pline cu deșeuri menajere.

Fără autorizația sanitară de funcționare și cu încălcări a Regulamentului igienic în vigoare se exploatează apeductele satelor: Alexandreni, Chiurt, Stolniceni, Zabriceni, Gașpar, Cuconești, Tîrnova, Hlinoaia, Badragii-Vechi, Badragii-Noi, Trinca, Șofrîncani, Corpaci, etc.

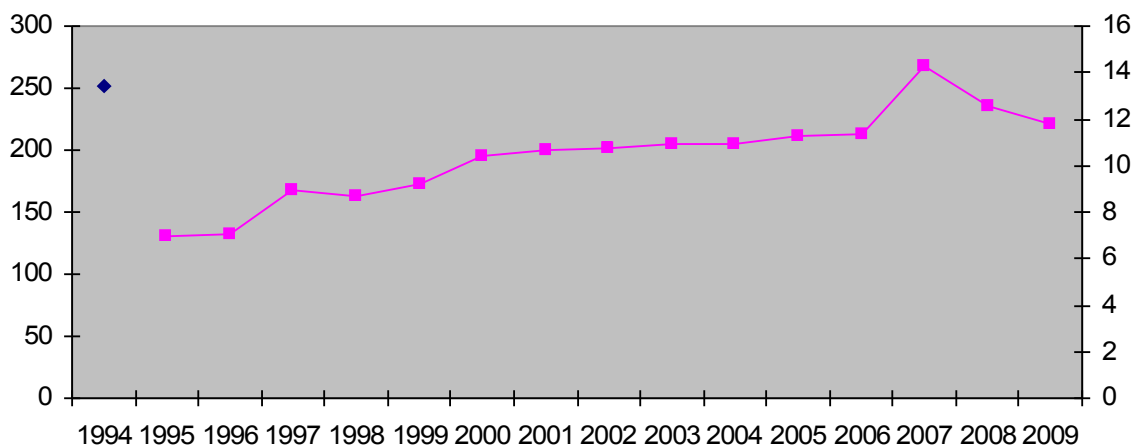
Doar la 12 sau (38.7%) din 31 apeducte ce au funcționat periodic în an.2009 sau efectuat lucrări de spălare și clorare, iar din 11010 fântîni de mină au fost dezinfectate doar 637 sau 5,8% fântîni.

Cele expuse contribuie în mare măsură la poluarea secundară microbiană a apei.

Astfel ponderea probelor de apă din apeducte ce nu corespunde Normelor Sanitare privind calitatea apei potabile N.934/2 din 15.08.2007 după parametrii microbiologici în a.2009 a constituit 32,7% și 50,5% în a.2008, iar după parametrii sanitaro-chimici a sporit de la 37,7% în a.2008 pînă la 39,9% în a.2009. La apeductul ÎM „Apă-Canal” ponderea probelor ce nu corespund Normelor sanitare în vigoare după parametrii microbiologici în a.2009 a constituit, la apeductul or.Edineț-25,6%, față de 58,3% în a.2008, în or.Cupcini 24,1 față de 45,5% corespunzător. După parametrii sanitaro-chimici la apeductele or.Edineț și Cupcini, departamentale IM”Apă-Canal” ponderea probelor ce nu au corespuns Normelor sanitare a constituit 30% și 14,6 față de 37,7% în medie pe raion. În fîntînile de mină rata probelor ce nu au corespund normelor igienice în vigoare după parametrii microbiologici a sporit de la 63,2% în a.2008 pînă la 75,9% în a.2009. După parametrii sanitaro-chimici în anii 2008-2009 a constituit 94,5%, în special după conținutul înalt al nitraților și nivelul durtății totale.

În dinamică conținutul mediu al nitraților în apa potabilă din fîntîni a sporit de la 134,6 mg/l în a.1994 pînă la 221,5 mg/l în a.2009, norma maximal admisibilă fiind sub 50,0 mg/l (fig.6).

Fig.6 Conținutul mediu al nitraților în apa fîntînilor din raion aa.1994-2009

Cele mai poluate fântâni au fost stabilite în satele: Chiurt, Burlănești, Goleni, Onești, Badragii Vechi, Lopatnic, Fântâna Albă, Corpaci, Șofrâncani, Cepeleuți, Parcova, în care nivelul mediu al nitraților în apa din fântâni depășește nivelul mediu pe raion.

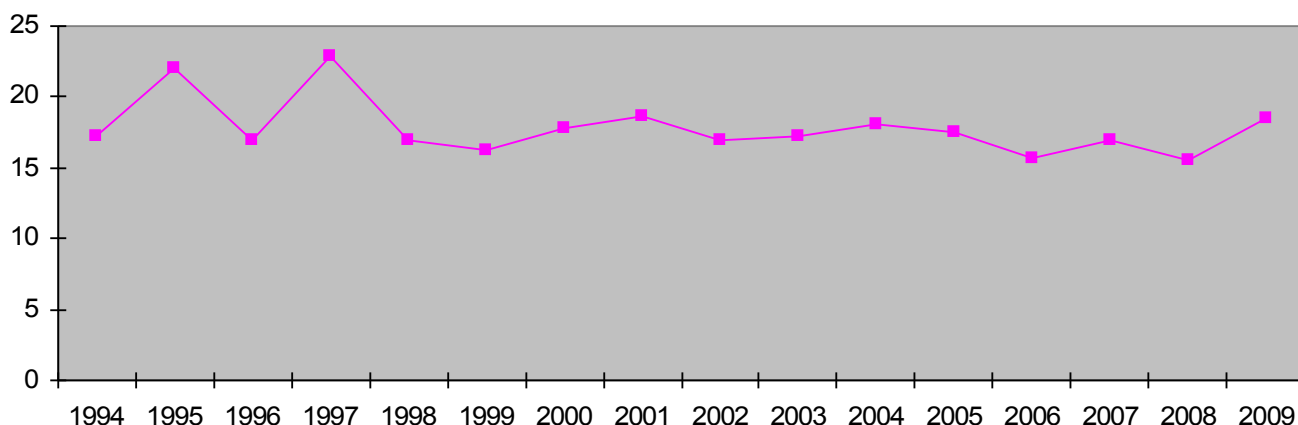
Tab.2 Conținutul mediu al nitraților în apa fântânilor pe localități aa.1994-2009

Localitatea	Chiurt	Burlănești	Goleni	Onești	Badragii Vechi	Lopatnic	Fântâna Albă	Corpaci	Șofrâncani	Cepeleuți	Parcova	Pe raion
Conținutul nitraților mg/l	419,1	332,1	320,0	295,4	290,2	289,6	277,1	276,9	270,9	270,1	268,8	235,4

Un factor important care poate influența sănătatea publică este duritatea apei potabile din fântânile de mină. Conform rezultatelor investigațiilor în laboratorul CSP Edineț ponderea probelor ce nu corespund normativelor igienice după duritate este de 94,5%, iar valoarea acesteea diferă de la 11,0 mmol/l pînă la 52,5 mmol/l.

Nivelul mediu al durității apei în perioada anilor de studiu este de 17,8 mmol/l, valoarea admisă fiind sub 10,0 mmol/l. (fig.9)

Fig.9 Duritatea apei potabile în fântânile de mină din raion în medie pe perioada anilor 1994-2009.

Tab.3 Nivelul mediu al durității apei din fântâni pe localități anii 1994-2009.

Localitatea	Goleni	Brătușeni	Chiurt	Fântâna Albă	Alexeevca	Burlănești	Trinca	Viișoara	Brînzeni	Hlinaia	Gordinești	Corpaci	Cepeleuți	Șofrincani	Fetești	Stolniceni
Nivelul Durității mmol/l	21,8	21,5	20,4	20,0	20,0	18,0	17,8	17,4	16,9	16,7	16,5	16,5	16,0	15,8	15,8	15,8

Alarmantă urmează a fi situația privind epurarea apelor reziduale. Stațiile de epurare din satele: Brătușeni, Zăbriceni, Tîrnova, Hlinaia, Fetești, Hincăuți și Internatul psihoneurologic s.Brînzeni au fost demolate, astfel epurarea apelor uzate nu este soluționată. Funcționează doar stația de epurare a I.M „Apă Canal” Edineț, destinate pentru or.Edineț și Cupcini, însă și acestea neefectiv. Toate probele de apă reziduală cercetate la deversare în bazinele acvatice nu corespund normativelor igienice în vigoare, atât după parametrii microbiologici, cât și cei sanitaro – chimici.

Nici într-o localitate din raion nu corespund Regulilor și Normelor sanitare în vigoare rampele destinate pentru depozitarea și neutralizarea deșeurilor menajere. Depozitarea deșeurilor se efectuează în mod haotic, fără a fi compostate. Terenurile nu sunt împrejmuite. Drumurile de acces nu sunt acoperite cu petriș sau alte materiale tari, fapt ce nu permite transportarea deșeurilor în orice anotimp.

Alarmantă urmează a fi starea terenurilor de depozitare și neutralizare a deșeurilor menajere din or.Edineț și Cupcini, unde din an în an nu se soluționează problema construcției poligonului nou care conform HG R.Moldova trebuia dat în exploatare încă în a.1988. Terenurile sunt suprasolicitate și influențează esențial la poluarea mediului ambiant.

Nu se iau măsuri pentru a scoate din zona de protecție a localităților și obiectivele acvatice terenurile de deșeuri menajere din satele: Alexandreni, Șofrîncani, Viișoara, Stolniceni, Goleni și Cepeleuți. În genere nu dispun de terenuri de deșeuri menajere primăriile: Trinca, Constantinovca și Badragii Vechi, fapt ce favorizează apariția gunoiștelor stihiiice și poluarea mediului ambiant.

Majoritatea localităților nu dispun de gropi biotermice pentru neutralizarea cadavrelor de animale și păsări, cele existente nu corespund cerințelor sanitare în vigoare.

Rămîne nesoluționată problema aprovizionării obiectivelor de însemnătate epidemiologică sporită cu apă potabilă curgătoare, îndeosebi în localitățile rurale. Apeductele de apă potabilă funcționează cu întreruperi frecvente sau în genere nu funcționează, fapt ce influențează negativ la respectarea regimului sanitaro – igienic și sanitaro – antiepidemic în obiective de supraveghere.

O situație sanitaro – epidemiologică alarmantă s-a creat în hala de lapte și produse lactate în piața Consum Coopului Edineț care al doilea an se află în stadiu de reconstrucție și reparație capitală, lucrările de reconstrucție sunt stopate. Produsele alimentare se păstrează în lipsa frigiderului, în condiții insalubre.

Piața I.M „Piața orășănească” activează fără autorizație sanitară de funcționare. Neajunsurile menționate în Hotărîrea de suspendare a pieței nr.12 din 20.02.2007, nr.88 din 17.08.2007, nr.29 din 25.03.2008, nr.17 din 17.07.2009 nu au fost înlăturate. Piața nu este amenajată, îngrădită, nu este aprovizionată cu apă potabilă curgătoare, nu este canalizată, în teritoriu nu sunt amenajate instalațiile sanitare. În teritoriul pieței se comercializează în condiții insalubre lapte, produse lactate, brînză de vaci și de oi, smîntînă, pește proaspăt. Personalul implicat în comercializarea produselor animaliere, nu dispun de carnetele medicale, carnetele de sănătate a animalelor, adeverințe veterinare.

Rămîne nesoluționată problema amenajării piețelor din localitățile rurale care sunt improvizate pe stadioane, străzi cu încălcarea normelor sanitare în vigoare. Produsele alimentare se păstrează fără condiții de frig, nu sunt supuse expertizei sanitaro – veterinare.

În scopul fortificării sănătății populației, ameliorarea situației sanitaro – epidemiologice în raion și în corespundere cu Legea R.Moldova privind Supravegherea de Stat a Sănătății Publice N.10 – XVI din 03.02.09 (M.O 67 din 03.04.09, recomandăm:

1. De organizat efectuarea reparației capitale a sistemelor de aprovizionare cu apă potabilă și canalizare prin localități și a asigurarea funcționarea acestora – termen trim.II – III a.2010
Responsabil: Primăriile localităților
Agenții economici furnizori de apă
2. De organizat efectuarea reparației capitale a stației de tratare a apei la apeductul central a I.M „Apă Canal” – termen – a.2010
Responsabil: I.M „Apă Canal” Edineț

Primăria Edineț

3. Amenajarea în corespundere cu Regulamentul în vigoare teritoriile zonelor de protecție sanitară a surselor centralizate de alimentare cu apă potabilă cu îngrădirea perimetrelor cu regim sever în rază de 30 m – termen – trim.II a.2010
Responsabil: Primăriile localităților
Agenții economici
4. Amenajarea deasupra gurilor sondelor arteziene a pavilioanelor de protejare. – termen – trim.II a.2010
Responsabil: Primăriile localităților
Agenții economici
5. Amenajarea și echiparea cu capace a căminelor de control la conductele de apă. – termen – trim.II a.2010
Responsabil: Primăriile localităților
Agenții economici
6. Efectuarea reparației și vopsirea castelelor pentru înmagazinarea apei potabile cu vopsele autorizate de organele Serviciului de Supraveghere de Stat a sănătății publice.- termen – trim.II –III a.2010
Responsabil: Primăriile localităților
Agenții economici
7. Efectuarea spălării și clorării apeductelor și rezervuarelor de apă la ele. – termen – aprilie, septembrie – anual
Responsabil: Primăriile localităților
Agenții economici
8. Neadmiterea aplicării îngrășămintelor minerale și pesticidelor, băligarului de grajd în limita primului și al doilea perimetru de protecție sanitară a surselor de apă. – termen – permanent
Responsabil: Primăriile localităților
Agenții economici
9. Neadmiterea folosirii apei în scopuri potabile din fântânile de mină în care calitatea apei nu corespunde Normelor sanitare în vigoare, acordînd o mare atenție fântînilor din instituțiile școlare și preșcolare. – termen – permanent
Responsabil: Primăriile localităților
Directorii instituțiilor
10. Efectuarea amenajării și dezinfecției profilactice a fântînilor de mină cu lichidarea surselor posibile de poluare a acestora. – termen – aprilie 2010
Responsabil: Primăriile localităților
Agenții economici, populația
11. Construcția și/sau reconstrucția stațiilor de epurare a apelor reziduale și soluționarea problemei epurării apelor uzate de la obiectivele social-culturale și case de locuit. – termen – 2010 – 2011
Responsabil: Primăriile localităților

Agenții economici

12. Construcția în corespundere cu Regulamentul în vigoare a poligonului de utilizare a deșeurilor menajere pentru or.Edineț și Cupcini.–termen– a.2010
Responsabil: Primăriile or.Edineț și Cupcini
Gospodăriile comunale
13. Amenajarea în corespundere cu cerințele sanitaro – igienice și ecologice a platformelor de depozitare și neutralizare a deșeurilor menajere.–termen tr.II. a.2010
Responsabil: Primăriile localităților
Agenții economici
14. Construcția în fiecare localitate a gropilor biotermice de utilizare a cadavrelor de animale și păsări. – termen – trim.II a.2010
Responsabil: Primăriile localităților
Agenții economici
15. Stoparea activității ilicite a carierei pentru arderea pietrei de var din teritoriul ariei protejate de stat monumentul naturii „Defileul Trinca” și reabilitarea teritoriilor afectate. – termen –a.2010
Responsabil: Primăriile s.Trinca
16. Lichidarea gunoiștelor apărute stihic în locurile neautorizate. – termen – aprilie, mai 2010
Responsabil: Primăriile localităților
Agenții economici
17. Amenajarea veceurilor publice și haznalelor pentru scurgerea apelor reziduale. – termen – aprilie, mai 2010
Responsabil: Primăriile localităților
Agenții economici
18. Organizarea efectuării reconstrucției și amenajării băilor publice.
termen – anul 2010
Responsabil: Primăriile localităților
Agenții economici
19. Aprovizionarea întreprinderilor semnificativ – epidemiologice cu apă rece și caldă curgătoare, cu utilaj tehnologic, frigorific, inventar de separare, veselă, detergenți și dezinfectanți. - termen – aprilie, mai 2010
Responsabili: Agenții economici
20. Asigurarea respectării regimului sanitar și sanitar–veterinar în punctele de achiziționare a laptelui de la furnizorii particulari. - termen – permanent
Responsabil: Primăriile localităților
Agenții economici
21. De intensificat lucrările de reparație capitală în hala de lapte și produse lactate a pieței Consum Coopului Edineț, unde comercializarea produselor se efectuează în condiții insalubre. - termen – trim.II a.2010
Responsabil: Consum Coopului Edineț

22. De amenajat în corespundere cu Regulamentul în vigoare piața orășănească, departamentale primăriei or.Edineț și a asigura primirea autorizației sanitare de funcționare în modul stabilit prin Lege. - termen – aprilie, mai 2010
Responsabil: Primarul or.Edineț
23. De amenajat în corespundere cu Regulamentul în vigoare a piețelor din localitățile rurale și a aigura autorizarea sanitară de funcționare a acestora. În caz contrar a interzice comercializarea în piețe a produselor ușor alterabile și alterabile. - termen – trim.II a. 2010
Responsabili: Primăriile localităților
Agenții economici
24. De îmbunătățit condițiile de muncă și odihnă a muncitorilor ce activează în condiții cu factori nocivi și nefavorabili de muncă, asigurând mecanizarea proceselor de muncă. - termen – permanent
Responsabili: Primăriile localităților
Agenții economici
25. De asigurat muncitorii ce activează în condiții cu factori nocivi cu echipament de protecție, alimentația caldă și alte mijloace necesare.
termen – permanent
Responsabili: Agenții economici
26. A asigura fortificarea bazei tehnico – materiale de producere agricolă cu construcția de noi obiective sau restabilirea celor existente, construcția fațadelor parcurii pentru tehnică. - - termen –a.2010
Responsabili: Agenții economici
27. De luat măsuri pentru îmbunătățirea deservirii medicale a angajaților din sectorul agrar, inclusiv a persoanelor ce dispun de polița medicală, asigurând dispensarizarea și asanarea bolnavilor, evidența medicală a persoanelor ce activează în condiții cu factori nocivi și nefavorabili de muncă, efectuarea măsurilor profilactice. - termen – pe parcursul a.2010
Responsabili: Primăriile, IMSP
Agenții economici
28. De a respecta cerințele sanitaro–igienice de exploatare a instituțiilor de învățământ primar, gimnazial și liceal în special cu apă rece și caldă curgătoare, sistem de canalizare, nivelul iluminatului, asigurarea cu mobilieir, etc.- termen – permanent
Responsabili:DÎTS, Primăriile localităților
Directorii instituțiilor școlare și preșcolare
29. De a releva probleme de studiu în scopul evitării suprasolicitării instructiv-educative.
30. De a organiza în școli cabinete medico – psihologice, care se vor ocupa de adaptarea psihică a elevilor către procesul de instruire.
31. De a împlimenta pe larg procesul instructiv – educativ a celor mai performante tehnologii și mijloace de instruire.

32. De a organiza alimentația echilibrată din punct de vedere al conținutului de trofine și vitaminizării bucatelor.
33. De a asigura o pregătire optimă a instituțiilor către noul an școlar cu îndeplinirea măsurilor trasate în planurile sarcină, prescripțiilor sanitare. - termen –iunie – august a.2010

Responsabili: DÎTS, Primăriile localităților
Directorii instituțiilor școlare și preșcolare

Medic șef

Vasile Sofronie

Ex: Ion Brăiescu
Vera Popovici
Vasile Bejenaru
Nina Crivoi
Victor Ciobanu